

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr. 11.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțumite publice și taxă
deschisă costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
scripționează.

România și Serbia.

Podul peste Dunăre.

București, 15 Dec. n.

Cele două comisuni, trimise de România și de Serbia pentru a fixa locul podului care va avea să lege peste Dunăre cele două regate, și-au întrerupt ședințele lor dela București pe câteva zile, ca într'aceea Sârbii să ceară instrucții noi dela guvernul din Belgrad.

Au fost delegați, de ambele părți, ingineri civili și ofițeri superiori din statul major al armatei. Conferințele se țin în capitala României.

Din momentul când au pășit pe pământ românesc, delegații Serbiei nu și-au putut ascunde admirația ce i-a cuprins când au văzut bogăția naturală și starea înfloritoare a României.

Traversând Țara Oltului, ei au privit mirați această „podoabă a regatului român”. La Turnu-Severin, la Craiova, la Caracal, la Pitești, ei au fost surprinși de frumusețea orașelor românești; Bucureștii i-au fascinat. În ceace i-a impresionat mai sugestiv a fost de sigur și noul palat în vechiu stil românesc al Ministerului lucrărilor publice, unde s'au ținut conferințele. Pentru descinderile la fața locului, Căile Ferate Române au pus trenuri speciale la dispoziție, cu vagoane de dormit și cu saloane. Pretutindeni ei au fost tractați

prințiar în bogatul și primitivul regat român.

Delegații României au fost și ei impresionați trecând pe malul sârbesc al Dunărei, dar de impresii de altă natură: la Raduilevat, la Negotin, — orașele miciute — și urmând înainte pe Valea Timocului și în împrejurimi, ei au fost pretutindeni primiți cu dulce vorbă românească. Aci e cunoscuta zonă românească a Serbiei, cu popor românesc care diferă de elementul stăpânitor nu numai prin limbă, ci prin toate însușirile sale, prețioase însușiri românești, cari și în ultimul război balcanic au adus diviziei de Români de pe Valea Timocului onoarea de a fi chemată în luptă la pozițiile cele mai grele, la Kumanovo, Monastir, Adrianopol.

Poporația românească din această regiune a Serbiei a făcut inimoase ovații domnilor din România cu cari ei se știu de o limbă și de un sânge, și i-au primit cu frățescă dragoste în localitățile lor până acum abea vizitate de asemenea oaspeți, cu dor așteptați și cu drag primiți.

Autoritățile sârbești, până acum maștere față de acești scumpi frați ai noștri, s'au ferit de a împedea câtus de cât această spontană manifestare de bucurie a poporației românești la vederea delegaților români.

Dincontră, parecă li-a venit chiar bine să facă această surpriză camarazilor și colegilor din România, în semn de mulțumire pen-

tru multe și mari servicii ce au primit din partea statului român.

După intervenirea hotărâtoare a României în conflictul balcanic, Serbia își dă bine seamă de însemnătatea prieteniei sale cu România și, pentru cât se poate judeca, este și va rămâne sincer atașată prin sentimente de adevărată prietenie către regatul român.

Cu acest rost se va înfăptui și acest pod peste Dunăre, menit a lega între oaltă cele două state vecine. El va avea, pe lângă cel economic, și un foarte important rol strategic. Tocmai acest fapt impune o cumpănire atât de temeinică a tuturor considerațiilor înaintea de a decide.

Delegații sârbi, îndemnați de avantajul ce li oferă linia lor ferată de pe Valea Timocului, au propus ca podul să aibă un cap la Gruia (între Calafat și Turnu-Severin) — unde și regatul român proiecta o linie, peste Caracal-Roșiori—Videle la București. — Dar e prea aproape Vidinul (18 km.) și împrejurarea aceasta ar reclama ca podul să fie fortificat special, pe malul sârbesc, ori să fie așezat mai sus. Delegații României au propus punctul dela Tîgănuși, și li-au arătat Sârbilor că deși ei ar avea atunci să ridice încă o linie ferată de 30—40 km. (spre Belgrad), totuș deslegarea aceasta este cea mai favorabilă. Încă în săptămâna aceasta ei vor avea instrucții dela mai marii lor din Serbia, și se vor încheia conferințele — ca să înceapă zidirea...

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile regelui. —

De Ion Scurtu.

Țarul și „Steaua României”. — Crucea Sf. Gheorghe pe pieptul prințului Carol. — În ambulanțele românești. — Intărirea redutei cucerite. — Domnitorul către eroii zilei de 30 August. — Un nou asalt asupra redutei a doua. — Jerfele zadarnice. — Turcii rezistă. — Cavaleria română bate pe Cerchezi. — Trofee românești. — Domnitorul către Doamna Elisabeta. — Noui trupe rusești la Plevna. — Măsuri de impresurare. — Furtuni și viscole. — Alarmă la cartierul prințului Carol. — Mizeriile și suferințele ostașilor în ploii și crivăt.

3/15 Sept. Prințul Carol, însoțit de Marele Duce Nicolae, sosește la cartierul imperial, aducând Țarului marea cruce a Stelei României și rugându-l să o păstreze în amintirea luptelor crunte dela 30 Aug. Țarul primește decorația cu multă bunăvoință și atarnă el însuși Crucea Sf. Gheorghe de pieptul Domnitorului. Acesta făcând observația, că nu s'ar fi învrednicit până acum de înalta distincțiune războinică, Țarul răspunde că i se cuvine pe deplin, atât pentru succesele armatei române, cât și pentru supremul curaj personal, pe care l'a dovedit în diferite rânduri.

La plecarea Prințului Carol, Țarul îi spune că mai acordă ordinul Sf. Gheorghe, cl. IV, ge-

neralului Cernat și câteva sute de cruci Sf. Gheorghe ostașilor români cari s'au distins pe câmpul de onoare.

4/16 Sept. La ceasurile 7 dimineața Prințul Carol și Marele Duce Nicolae vizitează ambulanțele românești, încurajând și consolând pe răniți. Apoi inspectează trupele române, cărora Marele Duce ține să le mulțumească în persoană pentru bravura dovedită. Trupele salută pe comandanții lor în entuziaste urale; Marele Duce și statul său major par surprinși de buna finută și de înfățișarea excelentă a trupelor.

După aceea Prințul și Marele Duce vizitează o baterie, care bombardează a doua redută Grivița dela o mie patru sute metri; gloantele șueră în preajma lor. — Mirosul leșurilor în putrefacție este de nesuferit; cadavrele dintre cele două redute n'au putut fi îngropate nici acum, din pricina focului Turcilor!

Despărțindu-se de Marele Duce, Domnitorul mai rămâne un timp în mijlocul ofițerilor Săi, sfătuindu-se asupra măsurilor de luat pentru apărarea redutei Grivița în contra noilor atacuri ale Turcilor. Până la redută s'a și săpat un drum acoperit, așa că poți ajunge la ea fără să fi expus gloanțelor turcești, iar o baterie așezată în spatele redutei poate bombarda cu efect redută a doua, din opt guri de foc. Alte trei baterii vor fi îndreptate contra aceleiași redute. Pe toată linia de luptă a trupelor române se lucrează voiniceste la fortificațiile de pământ; pretutindenea se sapă și se fac șan-

turi, spre a se ține piept ofensivei eventuale din partea lui Osman Pașa.

Fiindcă reduta cucerită este cu totul dominată de focurile turcești și în primejdie de-a fi recucerită oricând, Domnitorul dă ordin să se ia cu asalt și a doua redută; pentru înlesnirea asaltului se vor săpa șanturi cât mai apropiate de redută.

Seara Prințul Carol se inapoiază la Poradim, unde căsește tunurile cucerite în prima redută a Griviței și dispune trimiterea lor la București.

5/17 Sept. Domnitorul semnează următorul ordin de zi către armată:

Ostași!

„În ziua de 30 August, virtutea noastră a învins de biruință steagurile române. Regimentul 14 de dorobanți și batalionul 2 de vânători, împreună cu trei batalioane din glorioasa armată imperială rusă, au luat din mânăle dușmanului reduta ce el anăra cu atâta înversurare; un drapel și trei tunuri au fost cucerite de trupele noastre.

„Aceste trofee, Eu ordon a se trimite în capitala țării și a se păstra acolo, ca o veșnică dovadă a vitejiei armatei românești.

„Drapelul se va așeza deocamdată în arsenal, până se va hotărâ definitiv locul unde are să se păstreze; iar tunurile luate dela vrăjmas, două se vor așeza de ambele părți ale statuei lui Mihai Viteazul. Umbră măreată a glorioșului

Criticii politicii contelui Berchtold.

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 16 Decembrie.

Contele Berchtold va putea binecuvânta ziua în care se vor termina desbaterile delegaționale. De sigur atât de naiv n'a fost nici el, să creadă că delegațiile vor zice numai „da” și „amin” la toate câte le-a făcut și câte nu le-a făcut în cursul crizei balcanice. Dar, că politica lui va fi așa de sdравn scărmanată în nici un caz, el nu s'a așteptat.

Impotriva atacurilor ponderoase el s'a arătat slab și deși ziarele atașate în jurul biroului de presă din ministerul de externe au încercat tot posibilul pentru ca prin polemici impotriva ziarelor opozante și prin atacuri personale de tot neobișnuite și adresate impotriva delegațiilor cari nu sunt de loc încântați de „succesele” politicii noastre externe, să apere situația atât de slabă a stăpânului — totuși au cutezat alți și alți delegați să comită în ședințele delegațiilor crimen lesae majestatis, criticând politica contelui Berchtold. Și acești bărbați cari și-au ridicat glasul impotriva greșelilor și rătăcirilor biroului nostru de externe, n'au fost oameni mici, neînsemnați, „opozanți de gâlceavă” cu orice preț.

Astfel a fost delegatul austriac contele Lützow, membru al casei magnaților, care a atăcat mai cu seamă activitatea biroului de presă al ministerului de externe, întrebându-l termeni de tot aspri și spunând că n'a fost nici o lipsă de atâțare a populației și patriotismul austriac n'are lipsă de Cantharide.

Tot astfel nici Drul Baernreither, fostul ministru de comerț austriac, care pledează de ani de zile cu fiecare prilej, că trebuie să se pună baza unei politici externe cu succes prin o politică internă iscusită, prin împlinirea pretențiilor juste ale popoarelor monarhiei, nu s'a sfiit să desfacă ranele, pe cari le-a cauzat monarhiei politica de tot greșită a „bărbaților noștri de stat.”

O foarte interesantă critică și — cu toată forma ei urbană — totuși aspră, a făcut procedurii cercurilor noastre politice conducătoare fostul prim ministru austriac baronul Dr. v. Beck. Pasajul dela vale pe care îl cităm din discursul lui ținut în delegațiunea austriacă, e de o deosebită importanță nu numai pentru conținutul lui, ci și pentru că după cum se afirmă cu singuranță cea mai mare, baronul Dr. Beck trebuie privit ca unul dintre bărbații politici de

încredere ai moștenitorului de tron. Iată pasajul marcant al vorbirii baronului Beck:

„Poate nici când n'a fost un period in istoria monarhiei, in care politica externă să fie așa de dependentă de soluția problemelor politice interne, și — invers, — politica internă așa de statornic influențată de cea externă, ca azi. Ar însemna numai necunoașterea faptelor și a psihologiei mișcărilor naționale, dacă am voi să ne seducem înșine și să nu vedem reacțiunea neapărată a acelor evenimente, asupra conaționalilor din monarhie, ai popoarelor balcanice. Această conexiune e puntea care a legat problemele din Balcani cu problemele monarhiei, adevăd mai bine zis au dat noui puteri problemelor deja existente. E vorba deci, ca să nu lăsăm popoarele monarhiei, conaționale cu popoarele statelor balcanice, să ajungă în sferele de influință ce se desvoltă dincolo de granițe. Cu alte cuvinte, nu e vorba de altceva, decât de soluția definitivă a vechii probleme a monarhiei, adevăd de chestia națională, care în urma catastrofei din Balcani, a devenit mai ardentă, mai serioasă și mai grea: soluția acestei chestii în Austria și în Ungaria. Vorbesc intenționat și despre Ungaria, fără teamă, că voi fi acuzat de amestec în afaceri străine sau că voi fi refuzat ca un „distinguished foreigner” — căci mă simt totdeauna acasă ori de câteori trec peste Leitha. În Austria și în ținuturile coroanei ungare esența problemei e aceeași, poate numai că dincolo de Leitha problema e cu atât mai ușoară, că acolo există baze legale, pe când la noi acestea lipsesc. Totdeauna poate fi vorba numai, că fiecare naționalitate să aibă conștiința, că monarhia e o patrie pentru toți, și aceasta trebuie să o împarta cu celelalte naționalități, și anume nu numai patria dărilor și a obligamentului militar ci și aceea patrie, care cultivă și se îngrijește de bunurile religioase, spirituale și politice, — aceea patrie, in care poporul își poate exprima sufletul în limba sa. Ar fi foarte greșit să credem că în sudul monarhiei există numai chestia sudslavă, mai trăiesc acolo Italiani și Români. In ce privește de altcui pe Români și Croați m'aș bucura, dacă, luând în considerare noile evenimente, să pot crede cu drept că se ivesc zorile dimineții. Mai cred, că problemele naționale, intrucât aceste priveșc Austria, peste tot se vor putea rezolvi, numai în cazul dacă lupta dintre popoare în nordul și sudul monarhiei va fi înlocuită de o liniște statomnică.”

În aceeași zi, în care în delegațiunea austriacă s'au rostit aceste cuvinte, în delegațiunea ungară, contele Apponyi și-a permis atacuri violente impotriva contelui Ottokar Czernin, ambasadorul austro-ungar la București, iar

reprezentantul ministerului nostru de externe a știut să-i răspundă numai atât, că ministerul de externe nu se identifică cu vederile politice și de drept public ale contelui Czernin!

Nu e acesta oare un lucru nemaipomenit? Austriacus.

Pacea româno-maghiară. Ziarul socialist *Népszava*, reproducând declarațiile de ieri ale dlui T. Mihali, spune iarăși că „reprezentanții patriei românești bogate” au „trădat interesele poporului în schimbul unor favoruri materiale personale”. *Népszava* ar trebui să știe, că partidul național român e și un partid democrat în cel mai frumos înțeles al cuvântului. Partidul național român nu-și poate părași principiile democratice decât cu riscul dispariției lui. Acest partid n'a făcut și nici nu va face nici o concesione reacționarismul maghiar. Dar *Népszava* nu e un ziar sincer și mai e și neorientat. E un ziar tot atât de șovinist ca ori care *hazaffy* profesionist, — zadarnic caută să-și disimuleze caracterul intim. Cetiți măcar odată articolele ce publică în legătură cu ori și ce chestiune românească — și vă veți convinge ușor.

Reprezentanții partidului nostru n'au spus niciodată, — cum pretinde *Népszava* — că poporul unguresc nu e și el exploatat și încolțit de cele mai varii mizerii ale stărilor economice și sociale din Ungaria, dar e totuși o mare deosebire între situația economică și socială a poporului maghiar și între cea/a poporului românesc. Se adaugă stării insuportabile a poporului nostru și otrava zilnică a persecuțiilor, ultragierilor și bruscărilor de rasă. Dar la ce am pierde vremea în încercări zadarnice de a lumina pe *Népszava*, când acest ziar știe singur să vadă o deosebire atât de prăpăstioasă, — știe, ci nu vrea să știe.

În același timp *Pesti Hirlap* retipărește azi pentru a vre-o a zecea oară condițiile iscodite ale „pactului româno-maghiar”. La sfârșit pretinde a ști că în partidul național român ar exista o fracțiune „radicală”, care va răsturna pacea, cu ocazia conferinței naționale românești, acum — spune P. H. — în preajma Crăciunului. Insi-nuă apoi că șeful acestei grupări de nemulțămiiți ar fi distinsul nostru prieten și colabora-

Domn va vedea astfel, că oștenii români au rămas până astăzi fiii eroilor dela Călugăreni. Cel de-al treilea tun se va așeza înaintea marelui corp de gardă dela palatul domnesc, spre a fi pururea pentru brava noastră armată un glorios exemplu de urmat.

Dat în Domnescul Cartier al armatei, în Poradin, la 5 Sept. 1877.

CAROL.

— De trei zile Turcii atacă mereu reduta Grivița, cu gând s'o recucerească. Ieri au dat atacul noaptea, dar iarăși au fost respinși. Garnizoana românească a redutei trebuie să fie gata de luptă în orice clipă și de aceea trebuie schimbată des; Rușii dau și ei, în fiecare zi, câteva companii pentru întărirea garnizoanei.

Marele duce Nicolae depeșează Prințului Carol să ordone trupelor rusești să se fortifice tot atât de bine, cum s'au fortificat Românii.

În aceeași zi Domnitorul scrie Doamnei Elisabeta:

„Ultimele zile am avut iarăși mulțime de evenimente, deși Turcii au stat liniștiți. Bombardarea de opt zile și asaltul dela 30 August au slăbit rău armata lui Osman Pașa; se afirmă că pierderile ei sunt grele, iar lipsa de munițiuni foarte mare. Cavaleria noastră are misiunea să taie Turcilor orice import de alimente și munițiuni. In colo ne fortificăm pozițiile din jurul Plevnei și așteptăm trupele noi ce trebuie să vie în două săptămâni.

„Măne trupele românești vor ataca a doua redută Grivița, care n'a putut fi cucerită la 30 August; numai după ce vom fi luat-o cu asalt, vom putea îngropa cadavrele ce stau cu sutele în preajma ei. Turcii nu respectă steagul alb, ci trag asupra soldaților cari vreau să-și îngroape camarazii; totuși ostașii noștri au isbutit cu pericolul vieții, să retragă o parte din raniții zilei de 30 August.

„Ieri am inspectat cu marele duce Nicolae trupele românești și pozițiile lor. Ne-am bucurat de buna dispoziție a tinerei armate și la dejunul oferit de Cartierul nostru general marele duce a lăudat bravura și ținuta admirabilă a oștirii mele. I-am mulțumit și am închinat în sănătatea Tarului și a comandantului suprem al oștirii rusești...”

„De fapt rezultatul definitiv, ce s'a obținut la 30 August, se datorește trupelor mele: Noi am cucerit reduta, în fața căreia Rușii fuseseră respinși cu pierderi de șapte mii de oameni în a doua luptă dela Plevna...”

„Ieri mi s'au adus cele trei tunuri cucerite la Grivița; astăzi le-am trimis la București. Nu mă îndoiesc că li se va face o strălucită primire acestor trofee atât de scump răscumpărate cu sângele românesc.

„Locuința mea n'are nici acum ferestre, odăile n'au dușurile, cu toate acestea dorm bine. Noaptea din urmă a fost cam sinistru: furtuna urla îngrozitor, în sat lătrau câinii mereu,

parcă ar fi simțit un atac prin surprindere; în depărtare bubuie tunurile ziua și noaptea.

„Azi am avut la masă oaspeți mulți: ofițeri prusieni, austrieci, danezi, japonezi, americani și doi coloneli englezi, corespondenți ai ziarului „Times”.

„Aseară am primit scumpa ta scrisoare, pentru care-ți mulțumesc din suflet. Nădăjduesc că nu te trudești prea mult! Cu raniții vei fi având mult de lucru; fiecare zi ne aduce alții și alții; alaltăieri am avut iarăși optzeci.

„Rămâi cu bine! Gândurile mele sunt mereu la tine! Să nu-ți faci nici o grije; bunul Dumnezeu este cu noi!”

6/18 Septembrie. Astăzi se dă asaltul celei de a doua redută a Griviței. Des de dimineață Prințul Carol pleacă să ia ultimele dispoziții.

Coloana de atac se compune din câte un batalion al regimentelor 15 și 9 de dorobanți și al regimentului întâi de infanterie. Comandant este colonelul Sachelarie.

Vremea-i furtunoasă. În Balcani a căzut zăpadă.

Prințul Carol incalecă și se îndreaptă spre o colină, de unde poate urmări lupta. După o violență bombardare, atacul începe la ceasurile două și jumătate; dar cu toată vitejia trupelor ce dau năvală, ele sunt respinse de patru ori. Al doilea batalion al regimentului 23 de dorobanți, care a rășbit până în șanturile redutei, își pierde comandantul, ce cade mort pe loc; căpitani toți patru sunt raniți! În al doilea batalion

tor, d. Octavian Goga, care — după cum bine se știe face însuși parte din comisia aleasă pentru instruirea tratativelor. D. Goga ar fi având de gând să „redeștepte ziarul de opoziție sistat înainte de asta cu vre-un an”. — Or, lumea românească știe că toți bărbații grupați odinioară în jurul dlui Goga sunt azi colaboratorii noștri, iar noi suntem organul comitetului nostru național. Se vor nesocoti în consecință și aceste insinuații ale lui Pesti Hirlap, în chipul cel mai categoric.

Triumful ideii naționale în Croația. Aseară la orele 10 — după cum se anunță din Zagreb, — a fost cunoscut în centru rezultatul întreg al luptei electorale. A secerat o victorie strălucită partidul naționalist, numit *coalitia serbo-croată*, primind 45 de mandate pentru saborul croat. Așazișii unioniști în afară de partid, cari sunt și ei în cadre distinct naționale, au câștigat 15 mandate. Față de aceste partide partidul lui Starcevic a primit abia 11, iar cel al lui Franc abia 10 mandate. Au mai fost aleși 3 deputați cu program „țărănist”. În 4 circumscripții vor urma balotajii. În seria naționaliștilor aleși găsim pe cei mai probați luptători ai Croaților, cum sunt Surmin, Babici, Budislavievici, Pribicevici, Medacovici, Modrušan etc.

Poporul croat a dat deci o elocventă dovadă de maturitate politică. Îndelungata criză croată a încetat ieri în chipul cel mai fericit cu puțință și de acum dorim să se înceapă o epocă de înflorire națională binemeritată. Învățămintele multe ale îndelungatei crize trebuie fructificate nu numai de Croați, ci chiar și de Unguri.

Inviorați de noua învingere a principiului național, la rândul nostru simțim că nici ziua noastră nu mai poate fi departe.

Rusia pregătește incorporarea Finlandei. Din Petersburg se anunță, că în cercurile guvernamentale rusești există încă intenția fermă de a obține incorporarea guvernământului finlandez Vyborg la Rusia. Această măsură se motivează cu faptul că ministerul de războiu a mutat linia de fortificație necesară pentru apărarea orașului Petersburg cu mult mai înainte decât a fost plănuț la început. Ministerul de războiu invoacă pentru aceasta măsură îndreptată special împotriva Germaniei, motive strategice importante și astfel e neîndoelnic, că incorporarea Wyborgului va fi hotărâtă în curând.

al regimentului 9 de dorobanți sunt răniți aproape toți ofițerii.

Domnitorul, văzând că rezistența Turcilor nu poate fi înfrântă, iar pierderile sunt peste măsură de mari, dă ordin să înceteze lupta. Dar trebuind să se retragă sub focurile vrăjmașului, trupele îndură noi pierderi. Zadarnica luptă se sfârșește pe la ceasurile cinci. Prințul Carol se îndreaptă spre ambulante, unde nu mai încap răniții și morții.

Colonelul Sachelarie își aruncase în foc și rezerva din al șaptelea regiment de infanterie; ea străbătuse până pe coastele redutei, dar n'a putut înfrânge rezistența Turcilor, ci a fost nevoită să se retragă.

Căpitanul Bogdan, care sosise abia de dimineață, a fost rănit de moarte; cum venise, el se alăturase de bună voie unei coloane de asalt. Domnitorul mai poate atârna pe pieptul muribundului Crucea de cavalier al „Steii României”.

Din țară I se raportează Domnitorului că în toate orașele mai mari, dar îndeosebi la Turnu-Severin, s'au înființat spitale, pe cheltuiala orașului sau a particularilor.

(Va urma.)

E posibil că cu acest proiect e în legătură expulzarea începută de curând a tuturor persoanelor incomode din Wyborg și Birkoë. Mai mulți reductori ai ziarelor fineze au și fost expulzați.

„Cartea verde” a României.

— Documente. —

Al 56-lea.

La 13 Ianuarie 1912, ministrul nostru de externe comunică ministrului României la Londra, că ministrul nostru dela Petersburg contestă să fi spus vre-odată că renunță la Silistra. Vă rog, continuă d. ministru de externe, să preferați proces-verbal prin care d. Daneff să consemneze ultimele sale oferte. Dacă aceste oferte cuprind o linie de frontieră care să dea României Silistra și Kavarna și dacă Bulgaria nu cere alte avantaje și ajutoare dela România, veți putea să acceptați și să semnați procesul verbal, constatând înțelegerea. Dar dacă d. Daneff nu oferă orașele Silistra și Kavarna va trebui numai să constatați în procesul verbal că noi cerem Turtucaia—Balcic, și că n'ați căzut de acord, dar vă rog accelerați și terminați.

Al 57-lea.

La 13 Ianuarie 1913 d. ministru Titu Maiorescu comunică ministrului nostru la Sofia că a telegrafiat dlui Mișu invitându-l să ajungă la conchiderea tratativelor. D. Maiorescu explică că cererile noastre maxime sunt linia frontieră cu anexarea la România a Turtucaiei—Dobrici—Balcic. Cererea minimă numai în cazul când d. Daneff ar accepta și ar semna proces verbal este anexiunea Silistrei până la Kavarna. D. Maiorescu mai înștiințează că guvernul român, văzând gravele evenimente din Constantinopol e decis să ajungă la rezultatul final al negocierilor fără a admite noi tergiversări. D. Maiorescu termină spunând: Vă rog să informați de acestea pe d. Ghesoff, bineînțeles fără a-i comunica minimumul nostru, exceptând cazul dacă el e definitiv acceptat de d. Daneff.

Al 58-lea.

Ministrul României la Roma comunică ministrului nostru de externe la 14 Ianuarie 1913, că prințul Scalea i-a procurat o întrevedere cu marchizul de San Giuliano, la care a participat și prințul Scalea. Amândoi i-au spus că controversa bulgaro-română domină situația.

„În starea actuală și în urma evenimentelor din Constantinopol seriozitatea unui acord definitiv stabilit între România și Bulgaria ar contribui să aducă pe Turcia la încheierea păcii. Guvernul bulgar față de opinia publică ar putea să invoace necesitatea și s'o facă a accepta mai ușor sacrificiul chestiunii teritoriale ce i se cere”.

În ce privește atitudinea Italiei marchizul de San Giuliano, a spus d. Diamandy, că a dat instrucții ministrului italian la Sofia să inziste în acest sens pe lângă d. Ghesoff.

Al 59-lea.

Telegrama ministrului României la Londra către ministrul de externe.

Londra, 14 Ianuarie 1913.

Am prezentat azi textul procesului verbal privind punctele de vedere ale celor două guverne. D. Daneff mi-a cerut să-l astent până mâine, Marti, când va prezenta textul său. Bine înțeles că am precizat dlui Daneff că acest proces verbal nu înseamnă ruptura negocierilor, ci numai baza de discuție dintre cele două guverne.

Pentru aceasta l'am rugat să excludă din el ori ce polemică. Dsa s'a plăns de stările date din București ziarelor române și străine cari nu pot decât să vatem negocierile, și vă roagă, dacă e posibil, să se împiedece continuarea acestora”.

Mișu.

Al 60-lea.

Ministrul nostru la Sofia comunică la 15 Ianuarie 1913, dlui Titu Maiorescu, că colegul său german a insistat pe lângă d. Ghesoff să ia în considerație cererile României pe baza minimumului nostru Silistra—Balcic, de care a fost informat din Berlin. Președintele consiliului bulgar, spune

d. Ghika, a ascultat fără să protesteze aprecierile, mai mult severe, pe cari ministrul Germaniei le-a făcut asupra tergiversărilor bulgare, cu scopul evident, de a amâna hotărârea asupra revendicărilor românești după predarea Adrianopolului și încheierea păcii cu Turcii. D. Ghesoff a declarat numai că cererea Balcicului sau numai a Kavarniei e imposibilă din cauza Kaliacrei, care e necesară apărării Varnei. D. Ghika adaugă că cea mai mare parte din colegii săi au condamnat, vorbind cu d. Ghesoff, procedul dlui Daneff.

Raportul dlui Ghica se termină astfel:

„Eventualitatea unui minister de coaliție cu șefii diverselor partide pentru a împărți între toți responsabilitatea asupra chestiunii noastre, pare înfățișată de cercurile guvernamentale. Șeful cabinetului regelui a venit azi dimineață să exprime colegului meu austriac uimirea produsă în cercurile superioare, de ultima cerere românească, cu atât mai neașteptată cu cât în ultimul timp se primise dela Londra un raport că România era dispusă să cedeze asupra posesiunii Silistrei pentru un teritoriu întins spre Kavarna; semnalez E. V. că agenția telegrafică bulgară pretinde după agenția Reuter, că cercurile române din Londra desmint că România ar reclama linia Balcic-Silistra”.

Al 61-lea.

Ministrul nostru la Londra înaintând dlui Maiorescu protocolul încheiat cu d. Daneff, face cu acest prilej — la 16 Ianuarie 1913 — următoarele observațiuni:

In declarația sa d. Daneff n'a voit cu nici un pret să renunțe la polemica sa, insistând că este absolut nevoit ca să facă să reiasă deosebirile existente între convorbirile anterioare și ultima propunere oficială ce i-am făcut.

Am atras atențiunea dlui Daneff asupra faptului că în conversațiile sale cu dsa, d. Take Ionescu a adus vorba despre diferitele posibilități de rectificare a frontariei, însă aceste conversații erau pur academice și nu aveau nici decum un caracter definitiv. Erau mai mult întrebări puse dlui Daneff pentru a afla până unde Bulgaria ar voi să meargă în concesile sale.

Când însă d. Daneff a declarat că nu poate accorda decât ceea ce recunoaște și în procesul verbal aci anexat, guvernul român era nevoit să-și mențină punctul său de vedere, care corespunde situației create prin atitudinea delegatului bulgar.

Cum instrucțiile dvoastre prescriu să termin repede cu d. Daneff, a trebuit să semnez procesul verbal în redacția lui actuală. Altel dsa refuză să semneze și n'am fi avut nimic la mână mai pozitiv pentru negocierile ce vor urma între noi cu Bulgaria.

D. Daneff a recunoscut că prezentul proces verbal, cu toate divergențele, va servi drept bază pentru negocierile ce vor urma între ambele guverne.

N. Mișu.

Al 62-lea.

Documentul 62 e protocolul încheiat la Londra și care e redactat în chipul următor:

Subsemnații, Dr. Stoian Daneff, președinte al camerei deputaților Bulgariei, delegat al Bulgariei, și Dr. Nicolae Mișu, ministrul României la Londra, delegat al României, întrunindu-se pentru a fixa punctele de vedere ale guvernelor lor respective asupra negocierilor angajate la Londra în scop de a stabili o înțelegere între România și Bulgaria, au constatat cele ce urmează:

1. Subsemnatul delegat al României iau act de declarațiunea că Bulgaria consimte să dea o autonomie școlilor și bisericilor cuțo-vlahilor din Macedonia cari se găsesc în viitoarele posesiuni bulgare, atât cât aceste școli vor fi frecventate de copiii Cuțovlahilor și să permită crearea unui episcopat și facultatea pentru guvernul român de a subvenționa, sub supravegherea guvernului bulgar, zisele instituțiuni culturale;

2. Subsemnatul, delegat al României, declară apoi că, pentru că relațiunile de amicitie existentă între România și Bulgaria să devină încă și mai strânse în viitor, așa cum se dorește în România, este indispensabil ca o rectificare de frontieră să fie acordată României de către Bulgaria de o întindere care să poată înfățișa o garanție și o siguranță în viitor pentru sinceritatea sentimentelor reciproce de amicitie dintre cele două țări.

Subsemnatul delegat al României propun deci ca noua linie-frontieră între România și Bulgaria să plece dintr'un punct de determinat la vest de Turtucaia și să sfârșească la Balic pe marea Neagră, cuprinzând și acest oraș.

3. Subsemnatul delegat al Bulgariei socotesc, în ceea ce privește cererea României pentru rectificarea de graniță în scopul de a obține „o garanție și o siguranță în viitor”, că acest scop va fi mai bine atins prin menținerea intactă a amicitiei reciproce între cele două țări și nu printr'o rectificare de frontieră a cărei modificare, mai ales în circumstanțele actuale, ar putea, e de temut, să altereze cordialitatea existentă a raporturilor lor. Dar, voind să facă dovada bunelor sale dispoziții față de România care insistă absolut asupra unei rectificări de graniță în partea Dobrogei, Bulgaria a consimțit la o rectificare a frontierei bulgaro-române, cum e indicat mai jos.

Delegatul Bulgariei e cu toate acestea surprins de a constata că după convorbirile cu d. Take Ionescu, ministru de interne al României — din cari reeșea că orașele Silistra și Balic nu vor fi cuprinse în rectificarea de graniță — delegatul României cere, la data de 12 Ianuarie 1913 c. o cesiune teritorială înglobând și aceste două orașe, și, la data de 14 ale aceleiași luni, o nouă linie de frontieră plecând dela vest de Turtucaia și cuprinzând un teritoriu de două ori mai considerabil. În consecință, delegatul Bulgariei socotește că această ultimă cerere — o adevărată cesiune de teritoriu, de natură a aduce o lovitură fatală relațiilor amicale dintre cele două regate — nu poate să fie luată în considerație. Ea e infirmată în baza sa de punctul de vedere în care România ea însăși s'a pus în timpul convorbirilor precedente. Astfel, doritori de a preserva de orice atingere raporturile amicale dintre cele două țări, delegatul Bulgariei e de părere că singura rectificare de frontieră admisibilă și care răspunde cel mai bine intereselor durabile și bine înțelese ale celor două regate e aceea propusă de Bulgaria și anume:

I. — Bulgaria e gata să dărime forturile din jurul Silistrei. Prin această măsură România, care posedă dreptul fortificării frontierei de sud a Dobrogei, se va găsi într'o situație de siguranță absolută dorită de ea.

II. — Bulgaria consimte să rectifice frontiera cedând României cele două triunghiuri din mijlocul liniei de frontieră cari se înfig în Dobrogea românească, așa cât un alt triunghi având ca bază pe coasta Mării Negre o linie lungă de 5—6 kilometri, plecând dela frontiera actuală. Această cesiune va permite României de a utiliza mai bine portul său Mangalia, ceea ce va mări mai mult siguranța sa.

E bine înțeles că angajamentele mai sus menționate nu vor putea avea efectul lor decât după fixarea definitivă a noii frontiere meridionale a Bulgariei.

Drept care prezentul act a fost dresat în două exemplare.

N. Mișu.

S. Danef.

Rusia și Bulgaria.

Arad, 17 Decembrie.

O revistă panslavă ce se publică în limba franceză, la St.-Petersburg, („Revue Contemporaine”) ocupându-se în numărul ultim de agitația electorală din Bulgaria și de intrigele unor partide contra Rusiei, citează cuvintele ex-ministrului bulgar Todoroff pentru a aduce aminte Bulgarilor serviciile cari le-a făcut Rusia în fața primă a recentului război balcanic. Mărturisirile acestui fost ministru sunt de tot interesul. Ele arată până unde a mers purtarea de griji a Tarului față de Bulgaria, — considerată de el, pentru a-i putea oferi asemenea servicii, quasi-provincie a imperiului rusesc:

„In ziua proclamării independenței bulgare, Rusia plăti 45 milioane pentru Bulgaria. În cursul ultimului război contra Turciei, Rusia a trimis în Bulgaria 250 mii mantale pentru soldați, 200 mii perechi de ghete, 75 mii puști cu milioane de cartușe. Rusia a salvat armata bulgară dela

peirea de foame la Balic. Rusia a furnizat căr-buni căilor ferate bulgare în timpul războiului. Rusia a consimțit la un împrumut cu 5% în momentul cel mai critic, iar Austria ceru 9%”.

La aceste destăinuirii de cifre precise observă revista numită:

„In ziua când Bulgaria oficială a nesocotit sfaturile ce îi veneau din Rusia, Bulgaria-mare a încetat de a mai exista. Kirk-kilisse, Lüle-Burgas: nu mai este nimic în aceste sonorități epice decât o amărăciune de cenușă funerară. Niciodată fără n'a plătit atât de scump, prin umiliri mai dureroase, prin pierderi mai imense, greșala guvernărilor săi”.

Fapt este că și dacă s'ar fi făcut vinovată de ingratitude față de Rusia, Bulgaria totuși avea fatal să ajungă în situație cel puțin tot atât de penibilă în ziua când i s'ar fi cerut prețul atâtor binefaceri din partea Rusiei.

Acesta e regimul politicii regelui Ferdinand și a miniștrilor săi, d'alde Daneff și toți ceilalți: politică de duplicitate, de lăcomie, de lipsă de sinceritate, de tergiversări, așa cum a cunoscut-o, nu fără regret, și România din partea Bulgariei, în cursul tratativelor de acum un an, și așa cum apare aceea acum, hidoasă, demascată, fixată pentru istorie, prin destăinuirile din „Cartea verde” a ministerului român de externe.

O manifestație semnificativă în Iași.

Iași, 15 Decembrie n.

Îți vine să și râzi când, fără să vrei, ajungi la constatarea — s'ar părea paradoxală — că par'că e un făcut: întrunirile socialiste din Iași se deschid cu „Internaționala” și se sfârșesc cu „Deșteaptă-te Române”...

Sunt acum abia patru ani de zile când internaționalistii, — foarte slab reprezentați în Iași — convocaseră o întrunire de protestare împotriva impușcării lui Ferrer, cu care prilej, bine înțeles, n'au lipsit dela trista lor datorie de a injura (sub patronajul a doi profesori de universitate) patria, credința creștină și coroana. Abia însă începuseră internaționalistii semiți să intre în exercițiul patologiei lor funcționari, când, au și fost întrerupți și chemați la ordine de un numeros grup de studenți și cetățeni cari asistau la întrunire. A urmat apoi un violent schimb de apostrofări — și, când voinicoșii socialiști semiți s'au încercat a-i scoate pe manifestanți din sală, s'a întâmplat un fenomen ciudat: acei cari nu nimereau acum ușile, escaladând chiar ferestrele, au fost înșiși organizatorii întrunirii... Și adunarea s'a încheiat cu un puternic „Deșteaptă-te Române”, ce izbucnea tumultuos din piepturile a sute de tineri și cetățeni.

După atâția ani, iată că ni e dat să înregistrăm cum spectacolul de mai sus se repetă.

Se știe că, față de problemele astăzi în discuție, toate partidele noastre se arată deopotrivă de zelose în a preconiza „soluții mântuitoare.” Dela această chemare cată a nu lipsi, se înțelege, nici minusculul partid socialist, alcătuit mai ales din evrei, bulgari și alte elemente, streine sufleteste și prin sânge de poporul băștinaș.

Acest pretins partid, după câteva întruniri ținute în București, Brăila și Galați, chemase pentru ieri în sala Caragiale (foastă Pastia) pe cetățenii ieșeni la o întrunire publică. Știind că fruntașii socialiști vor discuta chestiunea evreiască, pretinzând drepturi în masă pentru evrei, au răspuns la convocarea lor exclusiv aproape numai evrei. Fără gând de a provoca pe cineva — din dorința numai de a asculta un moment pe vorbitorii rătăciți — au voit să intre în sală și vre-o zece studenți. Organizatorii însă i-au oprit, iar diforma masă de semiți care era în sală începu să vocifereze: „Afară scandalagiii!” Câteva clipe chiar, cei câțiva studenți fură molestați. La protestările lor energice, împotriva faptului că ei ca cetățeni sunt oprți să asiste la o întrunire publică, pe când cei cari

populaseră sala nu erau cetățeni autentici — se născu o învălmășală și un zgomot de nedescris. Atrasi de vociferările infernale care se auzeau și afară până la o mare distanță, alergă la fața locului un numeros grup de studenți și cetățeni cari circulau atunci prin piața Unirii. Fură primiți însă și aceștia cu o ploaie de bucăți de lemne și scaune.

Atât fu deajuns pentruca spiritele să se întărate într'un grad extrem. După câteva minute de reculegere studenții și cetățenii indignați în-lăturară pe polițiști și pătrunseră în sală. Ce a urmat, se înțelege... Puțin după aceea sala era absolut goală de voinicoșii „socialiști”... Numai pe ici pe colo, se zăreau la câte o fereastră călcăiele vre-unui „pământean” întârziat... Iar sfârșitul a fost că, după toate acestea, o mare multime părăsea sala intonând „Deșteaptă-te Române.”

* În dosul acestei manifestații, s'ar părea locu-lă și fără cine știe ce interes se ascunde însă o adâncă semnificație. Ea denotă prin lipsa de calcul, prin sinceritatea și spontaneitatea care o caracterizează, starea de spirit a întregii mase a poporului românesc față de primejdioasa soluție pe care unii politicieni s'arată gata s'o deie problemei evreiești.

Iașul li-a mai dat politicianilor o indicație că problema evreiască nu se poate rezolvi așa cum ar vrea dânsii și finanța internațională semită. Iar ei trebuie să se grăbească de a nota această ultimă și prețioasă indicație...

Șt. P. Mold.

Scrisoare din Roma.

Găsirea „Giocondei”. — Valoarea ei. — Un alt scandal în camera italiană.

(Dela coresp. nostru special.)

Găsirea „Giocondei” este subiectul tuturor discuțiilor din Roma și din întreg Regatul: toate gazetele, din toate orașele Italiei, vorbesc cu bucurie despre această operă de pictură regăsită, capul de operă al lui Leonardo da Vinci.

Și are de ce să se ocupe întreaga Italie de acest eveniment, căci, poate nu există pe lume o a doua operă de artă care să fie nu numai mai admirată, dar chiar mai în de obște cunoscută, cum este „Cina cea de taină” din Milano și „Gioconda” dela Paris, ambele de Leonardo da Vinci.

„Cina cea de taină” este un minunat „afresc”, pictat pe unul din pereții sălei de mâncare a mănăstirii de lângă biserica „Santa Maria delle Grazie”.

„Gioconda”, exercită un mai mare farmec (decât „Cina”) asupra tuturor spiritelor, poate pentru că ea era mai bine conservată decât „Cina” care a trebuit să fie și restaurată, acum doi ani; poate pentru că portretul faimoasei „Monna Lisa del Giocondo” era una din acele opere de artă rari, în cari arta ajunge la un grad așa de înalt de frumusețe, încât nu se mai poate analiza.

Critica a pus de atâtea ori pe hârtie motivele pentru cari acest tablou trebuie socotit un cap de operă, dar cu toate astea, critica nu a spus destul, căci dânsa nu a înșirat decât minunata artă a desenului, a coloritului, a construcției generale a acestui portret.

Arta secolului al XIV. se știe că era cam rece, cam țapănă, cam destul de departe de viață; cu „Gioconda”, Leonardo da Vinci a închis pentru totdeauna portile acestei arte și a deschis larg portile secolului al XIV. al artei noi, al Renașterii. Leonardo a fost cel dintâi care a studiat în toate detaliile sale corpul omenesc, punând în serviciul artei acest studiu.

În „Gioconda” este ceva care scapă tuturor cercetărilor critice, și acest ceva nu este numai acel surâs divin și auster a femeii ce reprezintă, plin de grație, care a sedus și care a făcut să lucreze atât de mult fantazia atâtor artiști și poeți. Farmecul acestui portret este în întregime sa, în toate calitățile sale: în ochi, în gură, în mâni, în peisagiul miic și poetic ce reprezintă fondul tabloului, în liniamente, în culorile picturii, în tehnica execuției.

Numai astfel se explică nemărginita admirație pe care întreaga lume o avea pentru capul de operă dela Luvru, și nenumăratele reproduceri în toate chipurile de artă a acestui tablou, care a făcut

populară opera lui Leonardo atât în Italia cât și în restul lumii, atât între artiști cât și printre cei ce nu sunt artiști. Una din acele nenumărate copii este la Madrid și este socotită în lumea artistică drept cea mai bună.

De aceea, știrea neașteptată a regăsirii acestui tablou este un eveniment care iese din sfera artiștilor și a iubitorilor de artă și mișcă sufletele tuturor.

Și ceea ce este mai curios, este întâmplarea aceasta bizară, care a făcut ca cea mai dumnezeiască din operele acestui mare italian, care se credea, pierdută pentru totdeauna, să se regăsească tocmai acolo unde nimeni nu se aștepta în Italia.

Fără îndoială că Italia nu va ezita deloc să redea Franței pierduta pictură; fără îndoială că durerea de a o înapoia va fi mare în întreg regatul, dar, vorba franțuzească: *noblesse oblige*. Și Italia este tot de aceeași rasă ca și Franța, deci nu va desminti proverbul.

În camera italiană, tumulturile și scandalurile se țin lanț: aproape în fiecare zi sunt scandaluri, a căror consecință au fost și câteva provocări la duel și chiar o ieșire pe teren, iar lumea se duce grămadă la ședințe, dornică de a asista la spectacolul atrăgător al scandalului produs de aleșii națiunii.

Această atmosferă gălăgioasă și certărească este adusă în cameră de socialiști, de elementele noi socialiste cari au intrat în cameră cu noile alegeri, elemente cari au găsit printre vechii socialiști spirite rășboinice și gălăgioase.

Aproape în fiecare zi, cuvinte grele și insulte grosolane sbor în incinta camerei, între diversele grupuri și diverșii deputați de idei deosebite, în hohotul mulțimei care vine la cameră ca să se distragă, dar nu și în hohotul celor ce știu că aleșii națiunii nu pentru aceasta sunt trimiși acolo.

De data asta scandalul a fost provocat tot de socialiști, din pricină că ei susțineau ca nedreaptă alegerea unui deputat naționalist. Președintele a pus la vot propunerea dacă alegerea este bună sau nu, și cum votul trebuia exprimat verbal, prin „da” și „nu”, socialiștii au pornit așa o gălăgie, încât nu se auzia nimic. Atunci președintele a propus votul cu bile, dar socialiștii au sărit de la locurile lor și au împiedecat pe deputați să treacă prin fața urnelor de vot. S'a născut un tumult, o îmbulzeală, o îmbrânceală, mai rău ca într-o școală primară, s'au certat, s'au injurat, s'au înghesuit și rezultatul a fost că președintele a fost silit să ridice ședința.

Dacă vor mai urma tot așa, camera italiană va ajunge un loc de luptă cu pumnii.

I. T. Alian.

Lupta în comitate.

Congregația extra-ordinară a comitatului Caraș-Severin.

La 13 Decembrie s'a ținut congreagația extra-ordinară a comitatului Caraș-Severin, fiind de față abia vre-o 10 membri ai partidului național român. Ne fiind anunțată nici o interpelecție, prim-comitele Medve trece la ordinea zilei, procedându-se la constituirea de nou a comisiilor municipale.

Alegerea au decurs fără incident. În diferite comisii au fost aleși și o seamă de Români.

Continuându-se ordinea de zi se fixează termenul de 22 Dec. pentru alegerile suplatorii de membri congregaționali în cercurile Coșteiui-mare, Sacul și Nadrag în cari a devenit vacant câte un mandat, care expiră la 1916.

Se primesc apoi fără discuție propuneri importante cum e de pildă înființarea unui spital pentru tuberculoși la Caransebeș. Se iau la cunoștință ajutoarele acordate de guvern pentru ameliorarea drumurilor comitatense și se aprobă credite pentru furnizarea petrișului.

La acest punct ia cuvântul d. Dr. Gh. Dobrin dând expresie dorinței de-a să repara întreaga rețeaua drumurilor comitatense.

Vice-comitele A. Issekutz pune în vedere satisfăcerea acestei dorințe pe cari o împărtășește și el.

Scene agitate s'au produs la chestia votării unui onorar medicului comunal din Văling.

D. Dr. P. Mladin contestă că în Văling ar fi vr'un medic comunal și consideră de contrar legilor ca medicul societății căilor ferate a. u., să fie candidat ca medic comunal.

Vice-comitele ripostează enervat că vorbitorul deși a fost în serviciul comitatens nu cunoaște hotărârile valde.

Îi răspunde Dr. Mladin, căruia vice-comitele îi detrage cuvântul, între protestările membrilor români.

Venind la ordinea zilei curende se prezintă și cea a comitatului Iász N. Kun-Szolnok privitor la colonizarea țiganilor.

Aici iau cuvântul d. V. Braniște, vice-comitele A. Issekutz și Dr. Dobrin.

Dela Ligă.

Adunarea secției București.

— Corespondență specială. —

București, 14 Decembrie n.

Azi a avut loc aici adunarea generală a secției centrale — București — a *Ligei Culturale pentru unitatea culturală a tuturor Românilor*.

Deși convocarea s'a făcut pentru a doua oară, totuși abia au asistat 79 de membri din totalul lor de peste 1100. Se observă printre asistenți și câteva persoane marcante în afară de cei cari compun biroul.

În lipsa președintelui ședința se deschide de către d. profesor *Popa Lizeanu* fiind asistat de către d. Dr. Ștefan Bogdan, profesor universitar; d. I. Scurtu, profesor și publicist, etc. După darea de seamă a secretarului general, a censorilor și a casarului, din care reiese că *secția București* a atins ca *fond cultural inalienabil suma de lei 40.000* — în afară de sumele depuse la *comitetul central*; ia cuvântul d. profesor N. Iorga, care face următoarele propuneri:

Avându-se în vedere că scopul Ligei este de a face propagandă atât în țară cât și peste hotare pentru unitatea culturală a neamului, se impune ca în primul rând, *secția Ligei din București* să țină în fiecare *Sâmbătă seara* câte o conferință cu subiect dela Români din țările subjugate, în care scop se va închiria sala *Transilvania* sau altă sală mai mare.

În al doilea rând urmează de a-i răspunde *magnatului ungar*, care a publicat un articol în *revista franceză din Budapesta*, prin care zeflemisește niziunile neamului românesc și spulberă toate acuzațiile ce i se aduc *Ungariei oficiale* că ar fi persecutând elementul românesc din Ardeal.

În al treilea rând d. Iorga propune ca toate societățile ardelenesti existente în România să se federalizeze din punct de vedere cultural, urmând ca prin intermediul acestei federale, Liga din București să vie în contact direct cu toți membrii acestor societăți dintre cari majoritatea sunt meseriași și servitori.

D. Iorga recomandă membrilor Ligei că nu este rușine să se coboare până la acești oameni, cari astăzi fac pe servitorii în România, iar mâne vor fi gospodari fruntași în Ardeal.

Precum mulți din noi ne mândrim că am cutrierat Ardealul unde pretutindeni am avut frumoase primiri de către sătenii gospodari, dintre cari majoritatea o formează foștii servitori prin România, tot așa să nu ne rușinăm de a veni în contact cu ei cât timp se află între noi, căutând a le da de cetit cărți cu caracter național, ca mergând dincolo la căminul părintesc, să poată introduce ceva mai bun decât bolile molipsitoare pe cari mulți din ei le capătă din putrigaiul societății bucureștene, ca să tenească tot ce avem mai mândru peste Carpați.

Ultima propunere a fost ca din venitul fondului cultural să se tipărească cărți ieftine și să se împrăștie în popor, atât în țară cât și peste hotare spre a ști anume ce urmărește Liga și care este datoria fiecărui Român conștient în momentele actuale, când neamul românesc este încunjurat numai de dușmani.

În legătură cu această idee d. Iorga recunoaște că în ultimul timp glasurile intelectualilor au amuțit, iar la Ateneu nu se mai țin conferințe cari să încălzească sufletul tineretului.

Constată cu părere de rău că elementul românesc de pretutindeni suferă, dar glasul lor nu străbate în publicul mare, deoarece bănuiește că și

presa ar fi cumpărată de către dușmanii neamului românesc. Se impune deci, termină d. Iorga, ca în primele conferințe ce le va anunța Liga, să se vorbească despre situația ce li s'a creat Românilor din Peninsula Balcanică în urma ultimelor schimbări, să se ție o conferință privitor la *Albania* și interesele românești de acolo și totodată să se editeze un calendar de Ligă, care să conțină imaginile vii ale românismului pe fiecare filă, aducându-se la cunoștința tuturor Românilor datele mai însemnate din viața noastră națională.

Propunerile acestea s'au primit cu aclamații din partea asistenților și în urma refuzului dlui Iorga de a face parte din comitetul Ligei — secția București — membrii prezenți au ales în comitet pe distinsul publicist *Gh. Ranetti*, directorul Furnicii.

Asistent.

Expezeul marchizului di San Giuliano.

Arad, 17 Decembrie.

În ședința de ieri a camerei italiene, marchizul Di San Giuliano, ministrul de externe al Italiei, luând cuvântul la mesajul de tron a rostit un discurs mai lung asupra politicii externe a Italiei.

Ministrul de externe italian, după ce răspunde înainte de toate la interpelecțiile deputatului Barzilai și Vissonlati în chestia ordinațiilor guvernului din Triest, care chestie e deja multămitor aplanată, constată că, în momentul acesta, când marea criză internațională încă nu e deplin învinsă, își așteaptă rezolvirea nenumărate chestii pendente. Două dintre aceste sunt de un interes vital pentru Italia: Delimitarea Albaniei și partea ostică a mării Mediterane. Di San Giuliano accentuează solidaritatea Italiei și Austro-Ungariei în ce privește chestia delimitării Albaniei de sud și echilibrul în marea Adriatică și spune, că luând în considerare străduința marilor puteri de a menține pacea, crede că pretențiunile juste ale acestor două state vor fi împlinite. Independența și neutralitatea Albaniei o garantează cele 6 mari puteri, sub a căror control va sta noul stat balcanic. În cursul crizei balcanice tripla alianță a fost totdeauna solidă. Tripla alianță e baza sigură și solidă a întregii politici externe a Italiei. Relațiile cu Germania sunt intime și călduroase.

Tot astfel relațiile dintre Italia și Austria au fost inspirate de încredere și loialitate reciprocă în întreg cursul războiului balcanic. Tinta guvernelor ambelor state trebuie să fie, ca aceste relații să devină tot mai intime întărind tot mai mult simpatiile reciproce ale popoarelor acestor state.

Neîncrederea, despre care a amintit unii deputați că ar exista în străinătate față de Italia în chestia echilibrului din Marea Mediterană, care e de un interes vital pentru Italia, e lipsită de orice temei. În ce privește insulele egeice Italia se bazează neclintit pe pacea încheiată cu Turcia în Lausanne. Scopul politicii externe italiene e menținerea statului quo în Marea Mediterană. În scopul acesta e necesar ca Turcia să rămână neștirbită și tare.

Relațiile Italiei cu Franța sunt distinse, cu toate polemicele de presă dintre aceste două state. Divergențele ce s'au ivit în chestii cari ating mai mult interesul Italiei decât al Franței n'au conturbat relațiile bune. Guvernele ambelor state sunt ferm decise să mențină prietenia dintre ele neschimbată și în viitor.

Tot astfel sunt bune și relațiile cu Rusia, cum a dovedit-o aceasta declarațiile primului ministru rus Kokowzew. Tot astfel nu există divergențe mai serioase nici între Italia și Anglia în chestii de importanță mai mare, cum s'a dovedit și cu prilejul propunerii Angliei referitor la stabilirea granițelor Albaniei. Schimbul de vederi loial și cordial dintre guvernul englez și italian dau speranța că nici în viitor nu se vor ivi între ele divergențe mai serioase și statornice.

Nu corespunde faptului nici afirmarea că relațiile Italiei cu statele balcanice ar fi tulburate. Relațiile cu Serbia și Muntenegru sunt distinse, iar cele cu Bulgaria sunt azi mai bune, decât

mai înainte. In ce privește România și Turcia, Italia poate nici când n'a stat în relații mai prietenești și mai intime cu ele ca acum.

Italia va continua politica aprobată în repetite rânduri de poporul și parlamentul italian, care politică nu e o megalomanie sau imperia-

lism, ci are în vedere numai apărarea întinsă și conștientă a intereselor italiene. E de lipsă ca aceasta să se știe în străinătate. Zilele politice de renunțare au apus de mult pentru Italia odată pentru totdeauna și nu se vor mai reîntoarce nici când.

Contele M. Károlyi — agentul Jidanilor.

— Atacuri la adresa Românilor și a României. —

Arad, 17 Decembrie.

In avântu-i prăpăstios kossuthismul ne-a uimit azi cu două formidabile salturi mortale. După spectacolele cinematografice ce ne-au aranjat în ședințele de până acum ale delegației, azi, când sesiunea se apropie de sfârșit kossuthismul a făcut și suprema opintiri pentru a demonstra lumii deplinul său hal politic. In adevăr, ce-ar ști să spună un L. Kossuth, un Dáranyi și alții, asistând azi la spectacolul ce ne ofer ședințele delegației ungare: doi din cei mai reprezentativi membri ai oligarhiei maghiare, conții *Ioan Hadik* și *Mihail Károlyi* atârnați de pulpana „alianței israelite universale” pretându-se la jocul unor pionieri inconștienți în stratagema intereselor de rasă ale Evreilor.

Dar, s'a putut și asta.

Cont. *Mih. Károlyi* a crezut de cuviință să intre fățiș în solda Jidanilor, aducând în ședința de azi a delegației chestiunea evreiască din România pe care a atacat-o cu desinvolvura proprie ciocoismului maghiar. Atât de departe s'a lăsat oligarhii răpiți în ura lor barbară pentru tot ce e românesc, încât unul din reprezentanții lor de eclat a putut să se identifice cu o cauză pur evreiască pe care nici nu o cunoaște măcar.

Dăm la vale nu atât pentru convingerea publicului nostru de aici, cât mai ales pentru edificarea opiniei publice din România, un rezumat telegrafic al ieșirilor contelui *M. Károlyi*:

La începutul cuvântării sale ciudate cont. *M. Károlyi* citește punctele 43 și 44 ale tratatului dela Berlin, după cari puncte României i s'ar fi acordat independența de stat numai cu condiția ca ea să dea Jidanilor o deplină egalitate de drepturi.

Oratorul apoi continuă astfel:

Până acum asta nu s'a întâmplat. Citează apoi un articol al fostului ministru de finanțe italian *Luzzatti*, apărut în ziarul „Corriere dela Sera”, în care *Luzzatti* ilustrează că situația Jidanilor în România e grozavă, unde ei și azi sunt considerați ca străini, fără a li se da nici cele mai mici favoruri.

Pe vremuri Edward Grey s'a interesat de soarta Jidanilor din România, dar *Mișu*, ministrul României la Londra l'a asigurat, că România va da drepturi depline în teritoriile anexate. Grey a declarat în mod oficial că nu s'a făcut nimic până azi și a provocat guvernul român să-și facă datoria ce i se impune prin tratat. Dar, nici asta n'a folosit, deoarece România tratează și azi pe Jidani în mod neomenos.

Înainte de război Jidani au fost invitați să se înroleze sub drapel c'apoi vor fi recipiați, acum însă guvernul și-a revocat promisiunea.

Oratorul citează cuvintele regelui Carol care ar fi declarat cândva că „deși el, regele, iubește pe Jidani, rezolvirea chestiei evreiești e delicată, deoarece ea este o chestie nu atât confesională cât mai mult de rasă și de naționalitate. Tocmai din acest motiv România trebuie să fie foarte prevăzătoare.” Oratorul afirmă că *Dimitriu Juga*, șeful clubului evreesc din Bu-

crești ar fi declarat într'un interview că într'o vreme puterile triplei alianțe aveau intențiunea să intervină în chestia Evreilor, dar, că guvernul român le-a pus înainte o declarație de pe vremuri a ministrului de externe cont. *Iuliu Andrássy* care a luat obligament că monarhia niciodată nu se va ingera în chestia Jidanilor iar în schimb România s'a obligat că nu va răscoli chestia Românilor din Ungaria.

Oricare ar fi adevărul — spune oratorul — acest pretins obligament cade dela sine, deoarece România a răscolit chestia Românilor din Ungaria.

La sfârșitul vorbirii sale ionful contelui adresează ministrului de externe o interpelație în care cere acestui ministru ca fără amânare să invite puterile cari au semnat tratatul dela Berlin la o acțiune comună în scopul respectării §§-ilor 43 și 44 ai articolului VIII din 1879 a tratatului dela Berlin așa, că aceste dispoziții să se extindă și asupra nouilor teritorii anexate României.

Când cont. *Károlyi* a spus că ministrul român d. *Take Ionescu* s'a folosit de o rabulistică întocmai ca și contele *St. Tisza*, coroiatul patriot *Vázsonyi* a intrerupt, că:

— Da, căci doară primul-ministru e român de onoare.

Apoi, când cont. *Károlyi* a amintit declarațiile regelui Carol despre străini, același *Vázsonyi*, idolul iudaismului maghiar a intrerupt:

— Doară și el e german imigrat.

Grupul jidano-maghiar a răsplătit cu aplauze fonfo-ronadele lui *Károlyi*, agentul Jidanilor.

Tratatulele româno-maghiare în delegațiuni.

Înainte de contele *Mih. Károlyi* a vorbit contele *Ioan Hadik*, un alt reprezentant de paradă al kossuthismului oligarhic.

Acest conte a protestat cu multă furie împotriva tendinței de a câștiga prietenia României prin concesiuni date Românilor din Ungaria.

Apoi a adăogat:

In astfel de împrejurări primul-ministru n'ar trebui să urmeze tratative cu României, deoarece prin aceasta se produce neliniște în țară. Oratorul citește declarația dlui Dr. Alex. Vaída-Voevod și declarațiile dlui Dr. Teodor Mihali apărute în nr.-ul de ieri al ziarului „Az Est” în care dl. Mihali declară că României au reușit să se implice cu Maghiarii. Oratorul face apoi și o proastă intrigă afirmând că Românilor li s'ar acorda drepturi speciale în paguba celorlalte naționalități.

Când oratorul cere să se facă o administrație cinstită, limbul idol al iudaismului maghiar intrerupe, că: Ar vrea doar să facă câțiva baroni români?

La sfârșitul vorbirii sale contele *I. Hadik* adresează ministrului de externe o interpelație întrebând pe ministrul de externe dacă are cunoștință despre existența unui birou al naționalităților în Paris, care stă în strânse legături cu României din Ungaria și care plasează în presa mondială articoli iignitori la adresa Ungariei și în cari se agită opinia publică din străinătate contra acestei țări afirmând că naționalitățile ar fi aici impilate.

Președintele *Láng* declară că va preda ministrului de externe interpelațiile, iar ministrul va răspunde probabil încă azi.

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Septembrie 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță frig, înghețuri și în multe locuri ploi.

Prognostic telegrafic: frig, ploi.

Temperatura la amiazi a fost de 6.8 C.

Contele Czernin în Viena. Din București vine știrea, că ambasadorul austro-ungar la București, contele Czernin a plecat ieri pentru scurtă vreme la Viena.

A. S. R. Principesa Maria în comuna Nanov. Ni se scrie din București: A. S. Regală Principesa Maria a României însoțită de A. S. Principesa Elisabeta a vizitat în ziua de 24 Noemvrie comuna Nanov din județul Teleorman, distribuind ajutoare și vorbe dulci, orfanilor a căror părinți au murit de holeră. Vizita aceasta princiară, neașteptată aproape în sat, a produs printre locuitori o adevărată senzație.

Încă din revărsatul zorilor, toți locuitorii comunei s'au adunat în jurul localului de școală, unde urma să fie primite AA. LL. RR. La orele 10 dimineața, dându-se semnalul, opresc mai multe automobile între care și cel princiar, cel așteptat cu atâta nerăbdare de toți locuitorii și în special de elevii școlii cărora li s'au narat în mai multe rânduri despre iubita noastră Familie Regală. Pe lângă suita obișnuită AA. LL. RR. au mai fost însoțite de d. V. Maimarolu prefectul jud. Teleorman, Ștefan Popescu administratorul plășii Alexandria, d. director al casei centrale a băncilor populare, S. Vârgolici controlor al băncilor populare din Teleorman și d. Furdus cu comandantul companiei de jandarmi.

La scoborârea din automobil a AA. LL. RR. d. T. Lăzărescu primarul comunei Le-a oferit tradiționala pâne și sare, iar d. S. Ilescu notar un frumos buchet de flori naturale.

Descinderea din automobil a AA. LL. a fost acoperită de puternice urale eșite din piepturile locuitorilor prezenți și a elevilor școlii înșirați în curte. In timpul cât AA. LL. RR. au parcurs dela intrarea în curte și până la scara de intrare în localul de primire, unde se aflau postați învățătorii în frunte cu d.l. Comănescu dirigintele școlii, elevii au intonat Imnul Regal aruncând în același timp o multime de buchețele de flori în calea AA. LL. RR. Când AA. LL. RR. au voit să păsească prima treaptă a scării de intrare, eleva de clasa V-a anume Popescu I. Ana a înmănat A. S. R. Principesa Maria un buchet de flori, însoțit de cuvintele: „Bine ați venit Domniță. Să trăiți ani mulți.” După ce A. S. primi acest buchet de flori, făcu cunoștința învățătorilor și apoi descinse în salonul de primire, împodobit cu tot ce locuitorii din Nanov au avut mai de seamă. In apropierea salonului de primire, A. S. R. a mai primit un frumos buchet de flori și din partea doamnei Ștefana M. Albușescu, arendaș în localitate. De aci, a invitat pe rând cele 7 familii sărace ai căror părinți au murit de holeră și le-a dat ajutoare, împărțind mai multe sume de bani.

Dragostea cu care AA. LL. RR. primeau acești nevoiași, blândețea cu care le vorbea dându-le sfaturi, spre folosul lor i-au indușos până la lacrimi.

După ce s'a terminat cu împărțirea acestor ajutoare, AA. LL. RR. au plecat spre automobile, luându-și rămas bun dela învățătorii și elevii școlii cari au intonat „Mulți ani trăiască.”

AA. LL. RR. împreună cu suitele au plecat în comuna vecină Adamești, tot în același scop. Ziua de 24 Noemvrie a fost cea mai strălucită sărbătoare din câte au avut vre-odată locuitorii din Nanov, căci ei sunt foarte mândri și fericți de înalta vizită pe care au primit-o.

Jubileul de 50 de ani al moștenitorului de tron al Austro-Ungariei. Mâne își serbează arhiducele Francisc Ferdinand în castelul din Konopist jubileul de 50 de ani — după cum anunță gazetele — în restrâns cerc familiar.

Instalarea principelui de Wied. Din Frankfurt vine știrea, că instalarea principelui de Wed de Domnitor al Albaniei se va face în 18

Januarie. Principele nu-și va alege de reședință Valona, ci Durazzo.

O escadră internațională îl va conduce pe principe la Durazzo.

Retragerea lui Jeszenszky. După cum se știe, ieri în cercurile delegaționale, secretarul de stat Dr. Alexandru Jeszenszky se va retrage din postul pe care l'a ocupat atâta vreme în larma fărâdelegilor și a scandalurilor cari și-au ajuns sfârșitul în tripoul de pe insula Margareta. El a fost numit în schimb vice-președintele consiliului superior administrativ.

După toate serviciile ce le-a făcut guvernelor Bánffy, Khuen și Lukács mai ales în timpul alegerilor, se vede acum sacrificat de contele Tisza, care sub masca unei avansări îi prezintă retragerea.

Conferința dlui profesor I. Ursu despre România de „peste Carpați”. Duminică după amiază, a fost inaugurată în București seria conferințelor organizate de „Societatea Tinerimea Română” de sub președinția dlui N. S. Dumitrescu.

Seria conferințelor a fost deschisă de d. Ion Ursu profesor universitar, care a vorbit despre: „Chestia Românilor de peste munți”.

D. profesor Ursu după ce a făcut o foarte scurtă expunere a condițiilor în care s'a născut poporul românesc, s'a oprit asupra secolului al XVI-lea, când pentru România din Ungaria, a început o epocă nouă.

Dsa spune că în secolul al XVI-lea, când s'au ivit curentele religioase, Români din Ungaria au fost ținta tuturor curentelor religioase ca: al catolicilor, protestanților și calvinilor. Spre cinstea Românilor de peste Carpați, ei n'au părăsit credința ortodoxă. Un exemplu mai bun, a fost dat de Mihai Viteazul, care intrând în Alba-Iulia, a dispus înființarea unei episcopii românești, în acel oraș, și condiționând ca episcopul de Alba-Iulia să fie hirotonit în București.

Au venit însă timpuri mai grele pentru România din Ungaria, când politicienii din Viena, le-a cerut nu părăsirea credinței ortodoxe, ci numai unirea cu biserica de apus, recunoscând supremația papală. Tentativele austriacilor din Viena au convins pe mitropolitul Atanasie și Theofil, în cursul secolului al XVIII-lea, și toată opunerea lui Constantin Brâncoveanu n'a folosit întru nimic, o parte din România din Ungaria, unindu-se cu biserica din apus.

D. profesor Ursu, a citat apoi o parte din condițiile în care România din Ungaria au fost împrietărite după revoluția din 1848, de către împăratul din Viena. Vorbind de actuala organizație dualistă, d. profesor Ursu, spune că Ungurii, pentru moment fiind învingători, Români din Ungaria ca și acei din regat trebuie să se organizeze cât mai bine printr'un spirit deosebit de unire, căci numai în asemenea condițiuni, vor putea învinge stăpânirea ungurească, dela care suferă foarte multe umiliri.

Numerai prin unire și organizație, a încheiat d. profesor Ursu, vom putea rezolvi una din cele mai importante chestiuni românești și care este: chestiunea Românilor de peste munți.

Un incident diplomatic. Se anunță din Paris: S'a remarcat că la banchetul dat de președintele Poincaré în onoarea regelui Alfons al Spaniei, au fost invitați toți membri cabinetului nou afară de ministrul Caillaux.

Ziarul „Figaro” povestește acum că în timpul cabinetului Caillaux din anul 1911, când tratativele franco-spaniole în chestia Marocului erau în curs, guvernul francez a căpătat impresia, că la Madrid se târăgănează intenționat tratativele și primul ministru Caillaux a făcut cunoscut la Madrid că Franța va desființa supravegherea revoluționarilor spanioli la granița Spaniei.

Această amenințare a indispus foarte mult curtea spaniolă și mai cu seamă pe regina-mamă. Despre această indignare a luat cunoștință

și președintele Fallieres. Curând după aceea cabinetul Caillaux a căzut.

La Paris s'a uitat de mult acest incident; la Madrid însă nu, și din această cauză Caillaux n'a primit invitația la banchetul în onoarea regelui Alfons.

Din Basarabia. În zilele de 6, 7 și 8 Decembrie v. va avea loc în sala Dumei din Chișineu tragerea loteriei organizată de Societatea de binefacere a Românilor de acolo.

— Necunoscuți au furat dela Banca Comerțului și industriei din Chișineu suma de 100,000 ruble.

— Consumația rachiului crește îngrozitor în toată Basarabia. Astfel în cursul lunii Octombrie s'a consumat de către săteni 150,000 vedre în sumă de peste 1 milion de ruble.

— În ținutul Hotinului s'a găsit scheletele unui mamut foarte bine conservat.

— Guvernul rusesc a luat dispozițiunea ca în centrele cu populație mai deasă din Basarabia să se trimită agronomi cari să învețe grauit pe săteni cultivarea rațională a grâului.

Situația financiară a Bulgariei e gravă. Ziarele din Petersburg publică cuvintele rostite de Kokovzev cu prilejul primirii unei deputațiuni pentru construirea de căi ferate. D-sa a declarat că, din cauza situației generale financiare, nici la Londra și nici la Berlin, ci numai la Paris se pot obține bani, însă cu procente urcate. Piața Parisului dispune de 2 și jumătate miliarde de ruble, pe când în realitate se cer șapte miliarde. Rusia poate compta să primească anual numai câte 250—300 milioane.

Kokovzev a declarat că situațiunea financiară actuală a Bulgariei este cu deosebire gravă și că încercările de a obține bani nu izbutesc, nu din lipsa de bună voință, ci din faptul că banii nu sunt disponibili.

Muntenegru și Serbia recunosc noul stat albanez. Se anunță din Cetinje: În legătură cu candidatura prințului de Wied, ziarul „Wiesnik” scrie:

„Salutăm cu bucurie acest eveniment care e un început de îmbunătățire a situației din Balcani. Dacă prințul se va urca pe tron, pe lângă datoritățile față de țară își va asuma și responsabilitatea pentru relațiile ei internaționale. Considerăm pe prințul de Wied drept o garanție pentru atitudinea corectă și pașnică a Albaniei față de vecinii săi”.

În cercurile vieneze se afirmă, că imediat după urcarea pe tron a principelui de Wied, Serbia va recunoaște în mod oficial statul albanez și va trimite un plenipotențiar la Valona, unde se crede că va fi viitoarea capitală a noului stat.

Glasuri din preajma ocnelor. Cetim în ziarul „Scara”: „De pe urmele răscoalei din 1907 și acum zac în fundul ocnelor mulți țărani cari plătesc pentru toți ai lor păcatul de a-și fi strigat nevoile și de a fi încercat să-și facă singuri dreptate...”

Pe dâra sângelui curs în 1907 trebuie să se reverse clemența regală, sub forma iertării atât de mult așteptată. Victimele își pun toată nădejdea în popularul și iubitul nostru tribun *Neculai Fleva*, al cărui suflet mare și bun e totdeauna gata să se înduioșeze și care e totdeauna alături cu cei săraci, cu cei nenorociți, cu cei cari n'ar mai avea nici o nădejde pe pământ dacă n'ar avea exemplul vieții lui binefăcătoare.

Și iată de ce, de departe, din fundul unor sate până la cari n'a ajuns numele nici unui politician, familiile unor răsculați înmormântați în ocnă se adresează tribunului și-l roagă să intervie.

Dăm aci scrisoarea primită de d. *Fleva*:

Ilustre tribun,

Tu ești tribunul poporului, iar noi poporul tribunului.

Către tine tribunule se îndreaptă acum, plin de nădejde, gândul nostru rătăcit și sbuciumat de chinurile ce îndurăm prin lipsa unicilor noștri sprijinitori, noi, ale lor soții, ale lor mame îndurerate și copilași orfani, de pe ogoarele rămase înțeleșite și cu vitele prăpădite!

După tribuna parlamentului țării, al cărui tribun cu mare cinste și înțelepciune sunteți, Vă implorăm în numele celor 53 orfani copii de tați, cereți grația celor ce au mai rămas, prin fundul ocnelor condamnați, după urma răscoalelor din anul de „doliu” (1907). E actul cel mai nobil, ce veți săvârși în viața noastră, și numele vostru sacru, va fi adânc gravat în inimile noastre a orfanilor noștri și celor desgroați! Iar țara își va putea spune că prin încheierea unui capitol dureros, a înlăptuit și un act de înaltă civilizație!

Să trăiți ilustre tribune!

Nenorocite mame, soții și copilași a celor rămași, din cei condamnați pentru răscoalele din anul 1907. Din jud. Teleorman, Dolj și Olteștrăne în preajma zidurilor Ocnelor-mari.
(Urmează iscăliturile.)

„Glasul acestora și altor mulți — serie acelaș ziar — nu se va pierde în pustiu, suntem siguri, D. N. Fleva va interveni pentru ei și glasul lui va răsună în parlament și pretutindeni, până la rege chiar... E un act de dreptate pe care-l reclamă țara întreagă odată cu tribunul”.

Turburări pe bordul unui vapor. Din Neapole se anunță: La sosirea vaporului englez „Adriatic” au fost arestați și duși la închisoare 16 marinari. Ei sunt acuzați că au luat pe bord 100 de emigranți cari se întorceau acasă și i-au ascuns în subteranele vaporului. Aci suferind o mulțime de mizerii emigranții au năvălit pe bord și au provocat o mulțime de scandaluri. Căpitanul vaporului a cerut ajutoare și i-a liniștit.

Cum se fac miniștrii? Când actualul prim-ministru francez d. Doumergue s'a dus la d. Clémenceau pentru a-i cere oarecari sfaturi în ce privește distribuția portofoliilor și mai ales a aceluia al afacerilor străine, „Tigrul” — cum i se zice d-lui Clémenceau — a răspuns:

— Numeste la externe pe cine volesti, afară numai de Pichon.

Se știe, că d. Clémenceau are o ură neîmpăcată împotriva d-lui Pichon — pe care odinioară îl considera ca cel mai bun amic al său. Cauza acestei schimbări în sentimentele d-lui Clémenceau se datorează faptului, că d. Pichon a dat ajutor d-lui Poincaré la alegerea sa ca președinte al republicii, și mai ales faptului că a acceptat un portofoliu în ministerul Barthou.

Clémenceau nu-i iartă acest act de independență. Cum d. Doumergue se arată foarte nedumerit de cele ce auzise, d. Clémenceau, cu vocea sacadată — spune un ziar parizian — i-a răspuns:

— Ia dta ministerul de externe! E o slujbă tot atât de ușoară ca aceea de a ocupa un fotoliu de balcon la operă. Vezi oameni cari se mișcă, cari cântă, cari se bat și din timp în timp aplauzi, ca să dovedești că te interesezi de spectacolul la care așezi.

Aceste cuvinte au convins pe d. Doumergue să ia pentru sine portofoliul afacerilor străine.

La Bruxelles, a avut loc o manifestație organizată de partidul liberal, împotriva proiectului legii școlare, în momentul discuției în parlamentul belgian.

Un grup de câteva mii de oameni cari manifestau au parcurs principalele străzi ale orașului iar pe ziduri au lipit anunțuri, cerând concursul partidului liberal pentru a opri să se voteze legea școlară „care e menită, spun ei, a întări mai mult drepturile bisericeii în Belgia”.

Un nou magazin de modă în Sibiu!

Rugăm pe toți cei interesați să ne cerceteze. Orice marfă nouă de modă actuală se găsește la noi cu prețuri convenabile. Vizitele nu obligă la cumpărare.

Materii de hain pentru dame,
Dantele și accesorii,
Ciorapi și jupoane.

ANDREE ȘI WACHNER

SIBIU, strada Cisnădiei nr. 15.

A 1484

Modă pentru bărbați,
Cravate, albituri,
Ciorapi scurți, brețele.

Prinderea lui Pantillmon. Se anunță din Făl-ticeni: După îndelungate și minuțioase cerce-tări, cunoscutul bandit Pantelimon, ale cărui isprăvi sunt cunoscute, a fost în sfârșit prins de către o patrulă de grăniceri pe muntele Cru-cea din județul Suceava.

Se știe că primejdiosul bandit a fost zărit zilele trecute în apropierea comunei Dorna, tot în județul Suceava, fapt despre care, deaseme-nea, am vorbit.

Ziarele rusești anunță că în anul 1914 Rusia va construi 400 aeroplane model francez.

Această construcție se va face în trei uzini rusești și una engleză. Creditele necesare se ridică la 4 milioane de ruble.

Educația prințului Umberto al Italiei. Din Ro-ma vine știrea, că printr'un ordin al cabinetului regal, educația prințului Umberto moștenitorul tro-nului italian, a fost încredințată căpitanului de ma-rină Attilio Bonaldi. Căpitanul Bonaldi e unul din-tre cei mai talentați ofițeri ai marinei italiene. La numirea unui ofițer de marină de educator al prin-țului Umberto s'a luat în socoteală și marea iu-bire ce-o are acesta pentru mare.

În cercurile înalte italiene se vorbește, că Um-berto trebuind să aibă în vedere misiunea Italiei în Mediterană, e foarte natural să fie crescut în pri-mul rând ca ofițer de marină.

Un băiat de un an — fumător. Un ziar american aduce știrea interesantă, despre un băiat de un an din Conocticut, care deja în etate de un an fuma și încă din pipă, țigări și țigarete. Copilul a ajuns la obiceiul acesta prin imitarea tatălui său. Tatăl său într'o zi își lăsa din mână pe un moment țigara aprinsă, copilul observă, o luă, o duse la gură și într'un moment s'a învălit într'un nor de fum. Mamă-sa văzându-l a aler-gat și i-a luat țigara din mână micului făcător de rele. La aceasta copilul a început să sbiere cât îl lua gura, până ce mama a fost silită să-i dea de nou țigara. Co-pilul fuma — după cum zice foaia americană — foarte liniștit, se făcea din ce în ce mai palid, dar fuma înainte ca un adolescent.

Acuma în etate de trei ani fumează zilnic trei țigări, pe lângă aceasta idololatrizează țigăretele și pipa și îi este imposibil să se lase de fumat. După ziarele ame-ricane acest ciudat copil e predestinat să bată recor-dul mondial în fumat.

x **Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic!** 100—200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de ex-tract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclede și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimit franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: Parfumerie Antaloczy „Hygiena” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de in-trarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).

x **Înștiințare.** Aduc la cunoștința on. public, că mi-am deschis prăvălia de *decorații de Nürnberg, jucării pentru copii și articli de modă pentru bărbați* în str. Deák-Ferencz nr. 29, în casa Ortutay.

Prețuri fixe ieftine. Serviciu prompt.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public cu deosebită stimă: **Brunner Lajos.** (Bu 1603)

Calendarul partidului național român pe anul 1914.

Este cea mai însemnată publicație românească în acest gen, singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe orî cine.

Calendarul e gata și am început expediarea. De aceea nimeni să nu-și cumpere calendar până când nu va fi văzut pe acesta, care — ca și anul trecut, — va fi cel mai mare, mai bogat și mai ieftin calendar românesc.

Insoțiți-vă mai mulți și ne scrieți pe o carte poștală câte bucăți să trimitem.

Condițiunile de vânzare:
Calendarul se vând numai pe bani gata.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru trimi-terea cu poșta 20 fileri deosebit.

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15% rabat, ne-francat;

dela 14 ex. până la 36 ex. cu 20% rabat, ne-francat;

dela 36 ex. până la 72 ex. cu 20% rabat, franco;

dela 72 ex. în sus cu 25 procente rabat, franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor. 10 fil.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem, deoarece porto face mult! A-semenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile și plățile să se facă la adresa:

Administrația ziarului „Românul”, Arad str. Zrinyi nr. 1a.

ECONOMIE

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

17 Decembrie.

Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.29
Secară pe Aprilie 1914	8.53
Ovăș pe Aprilie 1914	7.42
Porumb pe Maiu 1914	6.50

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Trăilă Maran, Mehadia. Am primit 4.80 cor. ca abonament până la 28 Februarie 1914.

George Milovan, Tievantul-mic. Am primit 28 cor ca abonament până la 31 Decembrie 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Librăria „DOINA”, Beiuș, caută

un conducător priceput.

Reflectanții să-și înainteze rugărilor și certifi-catele cu indicarea pretenziunii de salariu, sub-semnatei direcțiunii până la 1 Ianuarie 1914, eventual și mai curând. Postul este a se ocupa imediat. (Do. 1617—3)

Direcțiunea librăriei

„DOINA”, Beiuș-Belényes.

„Fân”, „Fân”.

Simion Băcila, econom în Petres-falva u. p. Körpa (com. C. Severin), life-rează cu vagonul FÂN de prima calitate cu 5 cor. maza metrică (100 klg.).

Transportul sau frachtul se plătește separat de cumpărători.

Ceice doresc a avea ca nutreț un fân bun să se adreseze cu toată încrederea și vor fi pe deplin mulțumiți. (Po 1619)

Familien Pension.

La o familie distinsă, se primesc domnișoare studente în pension. Casă nouă, poziție centrală, lumină electrică, cameră de baie, ascensorio (lift) cu prețul 120 cor. pe lună.

VIENA VII. Zollergasse 37/9.

Mi 1615—6.

Adevărată senzație a produs reducerea prețurilor

ce o acordă firma cu
prilejul cumpărărilor de

Crăciun.

Se desfac cu

prețuri foarte reduse

cele mai noi și mai moderne

mantale de dame,

rămase din sezonul actual.

Mantale mode ne vânăt în-chis sau colorate, paltoane crull negre sau albastre, mantale de catifea și caracul, blănuri pentru dame, pal-toane pentru fetițe, paltoane pentru copii, costumuri, ju-poane (bluze) și negligé-uri, blănuri, gulere cu blană și manșoane.

Filiale: Becicherecul-mare,
Chichinda-mare.

Radó Gyula

prăvălie de galanterii

în

A R A D.

TELEFON: 238.

(Ra 1620)

Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN
Szánthó Gyula
Nagyvárad, Damjanics-u. 30.
fabricant de oroloage pentru turnuri
(Casa proprie).

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuie trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și casărmi. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție pe mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu miniuitate
Sa 88

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofone. — Reprezentantii în Ungaria de sud a mașinelor de scris „ROYAL”.

Vârșeț (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Oferăm on. public bogat asortatul nostru magazin, condițiuni favorabile de pătire chiar și în rate, pentru mașini dăm 6-10 ani garanție. Mare atelier specialist de reparare. Prețuri gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON:

179.

TELEFON:

179.

Deschidere de prăvălie nouă.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis în ARAD.

Piața Libertății (Szabadság-ter) nr. 3.

un bogat asortat **MAGAZIN**

de haine pentru bărbați, femei și copii

Mare asortiment de pardesiuri moderne p. dame, raglane engleze, costumuri engleze, talii moderne, jupoane moderne, halaturi, etc. :: etc. Prețuri ieftine, ::

Principiul de care sunt călăuzit e să dau fiecăruia prilejul să cumpere pe bani puțini marfă bună și ieftină. Rog să vă convingeți. Rugând binevoitorul !: sprijin al on. public, sunt cu stimă ::

SAMU M.

(Sa 1587)

Vrei să câștigi

UN MILION?...

Atunci nu întârzia a participa la tragerea din

27 Decembrie

a lozurilor cu premie convertite dela Banca Hipotecară Ungară, cu care ocaziune iasă la sorți cel mai mare câștig din lume

DE **1.000.000** COR.

Vindem de prezent un loz cu premie convertit dela Banca Hipotecară Ungară cu 6 trageri la an

pe 36 rate lunare à 6.60 cor.

Vindem apoi un loz cu premie dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie cu 3 trageri anual

pe 36 rate lunare à 4.50 cor.

Vindem în fine o păreche din lozurile mai sus numite cu 9 trageri la an

pe 36 rate lunare à 11 cor.

Cine ne trimite primele 3 rate deodată, acelaia îi cvităm escepțional rata a 4-a gratuit.

Nici un risic!

Tot lozul câștigă!

Cele mai bune, mai ieftine și mai favorabile lozuri de pe suprafața pământului, cari au totodată și câștigurile cele mai mari din lume, sunt lozurile indicate mai sus, din care cauză le recoma dăm orișicui cu toată căldura. Sunt fără îndoială de preferit față de lozurile loteriei de clase.

Faceți dar de Crăciun copiilor, prin ceeace îi puteți îndemna la cruțat.

Explicațiuni mai detaliate (amănunțite) se trimit la cerere orișicui gratis și franco.

Asignați rata primă (eventual primele 3 rate) prin mandat postal dimpreună cu comada la adresa:

Ustredna banka

ueastinny spolok,

BUDAPEST, VIII. József-körút 31/a.

U 1590-4)

Iusztin József, măsar p. clădiri și mobile
Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) Hunyadi-ut 6.

Pregătește orice lucrări din acest ram, atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau combinație proprie.

Prețuri
convenabile.

Ju 1549

Serviciu
coulant
se
garant.

Noutăți de ghetete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 magazin de ghetete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucatărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cana pentru olei, lămpi și petroleu, facla, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și franco.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște.

AVIZ.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște primește depuneri spre fructificare

cu 5 și 5 $\frac{1}{2}$ %

după mărimea sumei și termenul de abdicere.

Darea de interese o plătește institutul.

Ca 1556

DIRECȚIUNEA.

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante **plouiere?**

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne **En-tout-cas** și plouiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună?

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

blănării,

bozuri și

manșane,

pentru cari se dau garanță.

Unde se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante cămeși pentru bărbați, în culori și albe, pantaloni albi (ismene) ciorapi p. bărbați, batiste p. buzunar, cămăși și pantaloni tricot, bretele, cravate, mănuși împletite și de piele, bastoane, butoni p. cămeși, gulere și manșete, cu prețuri foarte ieftine, de vânzare la: (Si 1526)

Gustav Schmidt,

fabricant de plouiere și magazin de modă p. bărbați.

Sibiu (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit“.

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fier) SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică învierile și toate morburile ce ar proveni din acestea, ș. a.: durere de cap, sgârșituri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fl., 6 sticle deodată 2-50 fl., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativului de fier „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestinale precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1-20 fleri

Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Garanță

mai bună nici nu am putea da on. noștri cetitori decât arătându-le numele acelor stimați domni ale căror scrieri le publicăm la partea literară în „CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL”, prin ce, fiecare poate să-și dea seama despre adevărata bogăție sufletească ce o va afla în acest valoros calendar în schimbul neînsemnatei sume de 60 fileri, plus porto 20 fileri. Cine dorește să-l aibe să grăbească cu comanda, trimițând prețul anticipative.

S'a publicat, între altele multe, din scrierile următorilor domni:

Cheorghe Coșbuc
Gheorghe Ranetti
Zaharie Bârsan

S. C. Dan
Maria Cunțan
I. U. Soricu
Ioan Chiru-Nanov

Maria Cioban
I. Valaori
G. Murgoci, etc. etc. etc.

Condițiunile de vânzare:

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15⁰ rabat, nefrancat ;
 „ 14 „ „ 36 „ 20⁰ „ „
 „ 36 „ „ 72 „ 20⁰ „ franco;
 „ 72 ex. în sus cu 25 procente rabat, franco.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem, deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare.

Pentru „România“ costă exemplarul 1 cor. 10 fileri.

Se poate procura dela Administrația ziarului „Românul“ din Arad.